

toestand geboren, dat zelfs in het huisgezin de dienstboden stelselmatig hun mevrouw, de knechten hun heer, de vrouw haar man, de kinderen de ouders misleiden, en vrienden en ambtgenooten onder elkander op een gestadigen voet van verzonnen en gelogen verhouding met elkaar omgaan. Dan ontbreekt er de waarheid. De waarheid struikelt op de straten. En een enkele Nathanaël die niet meedoet, wordt om zijn nalatigheid uitgelachen. Dit kwaad vooral wroet thans voort en voort, en ondermijnt heel ons maatschappelijk leven. Want wel brandmerkt men nog onverbiddelijk alle publieke oneerlijkheid, en neemt men het o, zoo kwalijk, als ge iemand van min eerlijke praktijken verdenken durft; maar wie in ons maatschappelijk leven, gelijk het zich in zijn centrum beweegt, geen vreemdheid is, weet maar al te goed, hoe op dien eerlijken naam vaak het sterkst gestaan wordt juist door hen, die zich telkens het meest tegen de eerlijkheid van hun hart en van hun karakter bezonden. Het is in dezen bedorven bodem dat de leugen het weligst tiert, en het is alleen van het huisgezin dat de kracht weer kan uitgaan, om dit bederf van de leugen tegen te staan. Die kracht kan en zal vooral van onze Christelijke gezinnen moeten kuanen uitgaan, mits de kerke Gods maar weer kloek en moedig de waarheid handhaaft. De martelaren die voor nu drie eeuwen de waarheid met hun bloed bezegeld hebben, hebben meer dan alle zedevermanen van waarheidssin ook onder menschen gesterkt. Van de kerke moet dan die heilige invloed op het gezin werken. In hun gedoopte kinderen zullen de geloovige ouders den zin voor waarheid scherpen en opwekken. Ze zullen de leugen bij het kind tegenstaan als een besmetting die de ziel van hun kind wil aantasten. En bovenal om dat doel te bereiken, zullen ze zelve waarheid tegenover hun lievelingen spreken, en een voorbeeld van waarheidssin in eigen handel en wandel zijn.

KUYPER.

„Zoo gij liefde hebt onder malikander.“

Hieraan zullen zij allen bekennen dat gij mijne discipelen zijt, zoo gij liefde hebt onder elkander. Joh. 13: 35.

Heeft Jezus ons liefgehad? Deze vraag is daarom van gewicht, omdat de Heiland van ons eischt, dat wij malikander zullen liefhebben, *gelijkerwijs hij ons heeft liefgehad.* Het heet toch in Joh. 13: 34: „Een nieuw gebod geef ik u, dat gij elkander liefhebt; maar nu volgt er ter nadere verklaring bij: „dat gij elkander liefhebt, *gelijk ik u heb liefgehad.*“ En in Joh. 15: 12 (dus in dezelfde tafelspreken voor zijn sterfen) herhaalt Jezus het bijna letterlijk: „Dit is mijn gebod, dat gij elkander liefhebt, *gelijkerwijs ik u heb liefgehad.*“

Hiermee kan dus niet bedoeld zijn een liefde voor elkaar die zou worden uitgelokt door de wederzijdse beminnelijkheid. Voor eerst zou er in die soort liefde niets *nieuws* schijnen. Immers dat men liefheeft wie beminnelijk is, wisten ook David en Jonathan. Ook kan hier nooit een gebod in liggen, want te minnen wat u beminnenswaardig schijnt, is een neiging in ieders natuur die zich niet kan verloothen. Maar wat alles afdoet, dan zou het nooit een liefde zijn, als waarmee Jezus ons had liefgehad.

Dit toch voelt ge aan uzelfen wel, als Jezus' liefde naar u had moeten uitgaan om het voor hem aantrekkelijke of beminnenswaardige van u persoon, zoo zou nooit de liefde Christi u gekoesterd hebben.

In ons was *niet*, waarom Jezus ons zou gemind hebben; en de heilige apostel Paulus spreekt dan ook van een liefde, die naar ons uitging „toen wij nog vijanden waren.“

En evenmin kan hier sprake zijn van die gemeene sympathie die in onze menschelijke natuur opkomt voor een ieder die met ons onze menschelijke natuur draagt. Wilt ge de algemeene naastenliefde. Of gelijk de wereld het liever noemt: de algemeene menschenliefde. Want wel is een zondig mensch van nature genoeid, om zijn naasten te haten, maar dit komt dan pas uit, als ons belang met het zijne in strijd geraakt.

Zoo dikwijls die strijd niet ontbrandt, en zelfs niet dreigt, werkt er wel terdege ook nog in den zondaar zekere aantrekkingskracht naar al wat taensch is. Op een enamen tocht doet het goed, als ge eindelijk van verre weer een menschelijke woning ontwaart. Een schip op zee te praaien, doet den scheepeling weldadig aan. Als we een noodkreet niet mensche-lijke stem hooren uitgaan, is onze eerste aandrif, om te hulp te vliegen. Zoolang het ik maar niet den strijd met een ander ik ontwaart, kunnen ook zondige menschen onder elkander, o, zoo lief zijn.

Doch natuurlijk, ook op die soort liefde kan Jezus het oog niet hebben, want die bracht hij niet eerst. Die was er ook vóór en buiten hem. En de liefde waarmee hij de zijnen liefhad, was juist die andere, waarbij het ik zichzelf overwint. Er volgt toch aanstands in Joh. 15: 12: „Niemand heeft meer liefde, dan dat hij zijn leven stelt voor zijn vrienden.“

Ge moet, om het nieuwe en geheel eigenaardige karakter van deze door Jezus betoonde, en op dien grond door Jezus geboden liefde te doorzien, dan ook op iets heel anders merken.

Jezus zegt gedurig, dat de zijnen hem door zijn Vader gegeven zijn.

Hij weet en belijdt, dat het niet bij geval is, dat de één tot hem komt en hem aanneemt, terwijl de ander hem mijdt en verwerpt; maar dat dit er van afhangt, of ze door den Vader verkooren, wedergeboren en geroepen zijn.

Ze zijn de schapen zijner weide, die de Vader voor hem verkoort en hem schonk, en deze schapen zijn het, die zijn stem hooren, die hij kent en die hem zullen kennen of reeds kennen leerden. En het is deze heilige kudde, waarnaar zijn liefde uitging en uitgaat, en waarvoor hij als een trouwe herder zijn leven gesteld heeft.

De liefde van Jezus voor ons is dus niet daardoor gewekt, dat wij zoo beminnelijk waren,

want we waren zijn vijanden. Noch ook kwam die liefde op uit zekere algemeene naastenliefde, want dan zou deze liefde niet enkel naar de zijnen, maar naar alle menschen zijn uitgegaan.

En de eenige grond voor deze liefde, haar heilig motief, de prikkel die haar werken deed, was: dat ze de zijnen waren, overmits God ze verkoren, ze aan hem geschonken, en hem toegebracht had.

Omdat de Christus door een eeuwige liefde voor den Vader verteed wordt, daarom heeft hij lief al wie de Vader verkoren heeft.

En zoo nu ook wil hij, dat gij liefhebben zult al wie de zijnen zijn. En dit noemt hij een *nieuw* gebod, omdat in Israël de geloovigen elkaar nog liefhadden omdat ze over en weer Joden waren, maar nu voortaan de onderlinge broederliefde onder zijn discipelen slechts één grond, één motief mag kennen, en *niet* sluitend daáror moet rusten, dat ze saam hem toebehooren, en saam door God verkoren zijn.

„Een nieuw gebod geef ik u, dat gelijkerwijs ik u heb liefgehad heb, gij ook liefde hebt onder malikanderen.“

Maar juist aan dit Nieuw Gebod zijn, helaas, de volgelingen des Heeren thans zoo ongehoorzaam.

Nauwelijks denkt men er om; merkt er niet op; rekent er niet mee; en doet er nog veel minder naar.

Ja, aan het heilig Avondmaal, dan vertoont het beeld van die nieuwe liefde zich voor een oogenblik. Ge zit daar aan niet met wie gij uitkoost, maar met wie God met u saambracht tot aankant, toch voelt ge op u zulk een oogenblik dat ge bij elkaar hoort; en hoe zwak ook, onder den indruk van het heilig sacrament, werkt er dan iets van die nieuwe, liefdelijke.

Maar buiten die enkele korte oogenblikken, neen, dan werkt die liefde niet; of althans zoo zwak en traag, dat uw hart er in het minst niet door geroerd wordt.

Zoo in het gewone leven, dan „zet gij de verkierzing Gods weer op u, en doet het liever met uw eigen verkierzing.“

Gij kiest dan uit. Dezen wel, genen niet. Om dat de één u aantrekt, zult ge hem liefhebben, en omdat de ander u loofde laat, blijft hij u onverschillig. Niet de kudde des Heeren, niet het volk Gods heeft u liefde, maar ge geeft u liefde aan uw eigen kring, soms een kring, o, zoo eng; ja, soms zelfs een kring, die met de verkierzing des ontfemenden Gods nauwelijks iets te maken heeft.

En dit nu verschuurt, en „doodt“ het leven in Christus' kerke.

Wat wel zou het nu natuur geweld aandoen, zoo ge ook niet uw persoonlijke vrienden hadt, en niet ook een kring bezat, waarin ge u door nadere geestverwantschap warmer voeldest aangedaan. En er is dan ook geen sprake van, dat Gods Woord die vriendschap veroordeelt of die menschelijke sympathie blusschen.

Maar hierin ligt uw zonde, dat ge behalve die voldoende voor uw vrienden, en dat vieren van uw persoonlijke sympathie, niet ook en in de eerste plaats zelfs, rekent met de broederen, rekent met het volk Gods, rekent met de kudde des Heeren, en alzo voor niet het zijn nieuw en hoog gebod, dat ge hen, die Jezus de zijnen noemt, zult liefhebben, gelijk hij u liefhad, d. w. z. alleen om zijns naams wille, ook al stuiten ze door veel u tegen de borst.

Uw zonde is, dat ge „de gemeenschap der heiligen“ nog niet als een heiligen plicht in uw levensbesef hebt opgenomen, en dus wel in de kerke zijt, en voor die kerke ijert en desnoods offert, maar dat ge het hoogste offer dat uw Heiland van u vergt, hem weigert en onthoudt.

Dan zit men in de kerke als onder vreemden, en er is geen trekken van het broederhart. Ja, zelfs in kerkelijke vergaderingen, zit men dan naast en tegenover elkander, als personen die elkaar niet aangaan, die vaak tegenover elkaar staan, en dan is één volk genoeg, om den boezen hartstocht in vlam te zetten.

Ontsluit daarom toch uw zielsoog voor deze zonde.

Eén is het lichaam, en gij zijt allen/ elanders leden.

Wien God verkoort en wederbaarde, moet ge liefhebben om zijn verkierzing. Wie met u uw Heiland belijdt moet banden aan uw hart hebben om zijns Naams wille.

Geen der broederen kan u ooit afstuiten, gelijk gij eens uw Heiland hebt afgestuit.

En toch hij had u zoo lief, alleen om 's Vaders wil, dat hij zijn bloed voor u heeft vergoten.

KUYPER.

Amsterdam, 21 April 1893.

Een gewichtig rapport.

We meenen onzen lezers geen ondienst te doen, door ditmaal onze eigen leiders wat in te kringen, en enkele rubrieken weg te laten, ten einde plaats te winnen voor het aldrukken van het gewichtig rapport, dat door de Deputaten in zake de opleiding voor den Dienst des Woords, op het laatst der vorige week aan de kerkeraden is terstond gemaakt.

Reeds terstond maakt het een goeden indruk, dat dit rapport zoo tijdig uitging.

Tot 30 Mei was het tijd geweest, en reeds bijna anderhalve maand vroeger werd het publiek gemaakt. Dit nu zou bij een gewoon rapport niets bijzonders zijn, maar het is dat wel bij een rapport van zulk een omvang en van zoo gewichtige inhoud.

En nu maakt het een goeden indruk, dat Deputaten de gelegenheid, om dit rapport te lezen, in te denken en te overwegen zoo overvloedig hebben opengesteld. Eerst in het laatste van Augustus komt, naar het besluit van de Generale Synode te Amsterdam, de eerstvolgende Synode saam, en er is alzo een tijdruimte van ruim drie maanden om dit rapport kalm en van alle zijden te bezien.

En dit is noodig.

Het is toch niet te denken, dat de vijf broederen, die met de inlevering van dit rapport belast waren, op alles zullen gelet en op elk punt het beste zullen gekozen hebben. Ook van buiten zal nog menige lichtstraal op dit gewichtig onderwerp kunnen vallen, en als de kerken weer in Synode saamkomen, zal niet enkel dat rapport, maar ook de discussie er over tot het doen van een goede keuze in staat stellen.

Wat ons ook in dit rapport bevalt is

dat Deputaten voorstellen de zaak noch in deze noch in gene richting, wat men noemt, te forceren.

Zij achten, dat de kerken nog niet rijp zijn, en dat de zaak nog niet rijp is, om nu reeds in Augustus tot definitieve beslissing te worden gebracht.

Zoo snel gaat de vorming van een beslissend oordeel in zoo gewichtige materie niet.

Alle overhaasting zou hier schaden.

Hoe meer men de zaken van alle zijden beziet, en tastenderwijze de gelegenheid verkennt, hoe zekerder men vooruit komt.

Het denkbeeld, om de beslissing tot een volgende Synode uit te stellen, en nu slechts voorloopig te handelen, lacht ons daarom wel toe.

Want wel was het wenschelijk, dat de eenheid onzer kerken ook op dit punt nu reeds geconsolideerd kon worden, maar voorzichtigheid maant hier van af.

En wat nu het rapport zelf betreft, zoo is bijnabaar uitgangspunt, dat de kerken haar Theologische School niet alleen behouden, maar zelfs zeer aanmerkelijk zullen uitbreiden en verrijken, niet alleen in het personeel, maar ook wat de positie aangaat, die ze inneemt.

Zelfs gaat men niet te ver, door te zeggen, dat, pias het den weg van het rapport op, onze kerken eerlang een Theologische School zullen bezitten, die in omvang en betekenis die van alle vrije kerken overtreft.

Dit doel te bereiken, en toch eenheid in de opleiding en aansluiting aan het bloot wetenschappelijk onderwijs te verkrijgen, kan natuurlijk niet verkregen worden, dan door van de Vrije Universiteit aanmerkelijke inschikkelijkheid en niet geringe offers te vragen.

Of deze zullen ingewilligd worden, konden Deputaten niet beoordeelen. Daarvoor kan ook de Synode geen uitspraak doen. Dit zal de Vereeniging voor hooger onderwijs op Gereformeerden grondslag moeten weten, die daarvoor op haar jaarvergadering uitspraak zal moeten doen.

Wel echter konden en moesten de denkbeelden in vasten vorm gegoten, die leidraad bij de te voeren onderhandelingen zullen moeten zijn.

Dat Deputaten bij het in schets brengen van die denkbeelden, alleen op de belangen der kerken gelet hebben, is natuurlijk. Zij waren nu eenmaal kerkelijke Deputaten, en zij er bedenkingen, dan zullen die wel van de overzijde te berde worden gebracht.

Plicht en roeping van Deputaten was het, om zoo scherp mogelijk te formulieren, wat de kerken verlangen moeten, teneinde geheel gedekt en veilig te staan, en, gelijk uit de Bijlagen blijkt, hebben ze deze taak zoo ernstig mogelijk opgevat.

Kon het op deze of soortgelijke wijze geschieden, dan zouden de kerken van haar kant volkomen gewaarborgd zijn, en al verkrijgen wat ze konden verlangen.

Het is een lange strijd geweest, die sinds de Reformatie gestreden is, over de beste wijze om de opleiding van de Dienaren des Woords te regelen.

Lange jaren, ja eeuwen, was men zoo onrijp. De Overheid stak er zich telkens in. En de kerken kenden het geheim nog niet van vrijwillige offerande.

Thans echter brak schooner dag aan.

De ervaring van ruim drie eeuwen ligt achter ons, en ook de ervaring met de kerkelijke theologische scholen in Schotland, Amerika en Zwitserland opgedaan, kan ons dienen.

De mogelijkheid werd alzo geboren, om van lieverlee dit zoo ingewikkelde en gewichtige punt tot een vaste regeling te brengen, die, beter en veiliger dan dusver ooit, de dubbele roeping van de belijders des Heeren, en om voor de zuiverheid der Belijdenis en om voor den bloei der theologie als wetenschap, zorg te dragen, tot haar recht doet komen.

Wachten we thans af, of wellicht nog juister denkbeelden uit de discussie zullen opduiken.

De zaak is het waard, dat men er zoo ernstig mogelijk over nadenke, niet met het oog op allerlei bijmotieven, maar met het oog op wat geëischt wordt door de eere onzes Gods.

Armenkerk.

Dezer dagen deed in de politieke bladen een bericht de ronde, dat de Synodalen te Leiden de armen van hun kerk in een apart gebouw goddiensttoefening laten houden, en dat Prof. Gunning gemeenlijk deze beurt waarnaemt. Als doel van het houden dezer afzonderlijke armenkerk wordt dan opgegeven, dat alleen op die wijs controle mogelijk is, om te zien, of de bedeeiden wel ter kerke komen.

Synodalen het spoor bijster zijn.

De armen apart.

Als niet tot de vergadering der geloovigen behoorende.

Een soort derde-klas-reizigers naar de eenigheid, voor wie een onogelijke armelijke wachtkamer in gereedheid is gebracht.

En dat in de kerke van Christus, in wien ze allen één zouden zijn.

En dat onder de apostolische geloofsbelijdenis, terwijl toch de apostel Jacobus zelfs een onderscheid maken in bank en bank zoo scherp alkeurt.

We begripen dan ook niet, dat Prof. Gunning zich voor dit in stand houden van de „schotjes“ leent.

Een „schotje“ nu niet tusschen wie den Christus belijdt en verwerpt, maar een sociaal „schotje“ tusschen wie rijk en arm is.

Want bedenke wel, ook het doel dat men voorwerft kan noch mag het onheil middel dekken.

Of zegge men ons, waarom de kerkeraad

wel scherp toeziet of de bedeeiden ter kerke komen, maar er niet aan denkt om controle op de heeren en dames van Rasenburg en Breestraat te houden.

Is dit nu, omdat de kerkeraad in het zielenheil der armen zoveel meer belang stelt, dan schiet hij te kort in plichtsbetrachting tegenover alle niet bedeeiden.

En is het, omdat hij de bedeeiden in zijn macht heeft, wat is het dan anders dan misbruik maken van der armen nood?

Doch, helaas, zoo onverbiddelijk zijn de beginselen. Toen eenmaal het aristocratisch systeem van voorkeur in zitplaats op grond van rang of geld in de kerke insloep, zijn onze armen de kerke uitgegaan.

En dit nu noopt dan weer om aparte armenbeurten op te richten.

Eerst de porcelainen schaal scheuren, en dan de scheur gekruid met koperdraad.

Mysteriën.

Van lieverlee wint het denkbeeld weer veld, om allerlei taferelen uit de Heilige Schrift, en met name die taferelen uit het leven, lijden en sterfen van onzen Heiland, die het meest aangrijpend zijn, dramatisch voor te stellen.

Deze soort voorstellingen zijn zeer oud, en werden vroeger in de kerken gegeven, onder de namen van mysteriën.

Daar gelaten nu echter de vraag, of dramatische voorstellingen, met zulk een stoffe, ooit aanbestedingswaardig waren, verloren ze toch in onzen tijd alle reden van bestaan, en dreigen ze de heilige historie te seculariseren.

De Oberammergau Passionspiele, die we, hoe serieus op zich zelve ook, met het oog op de voor de hand liggende gevolgen, nimmer bepleiten konden, hebben intusschen den trek naar zulke mysteriën — zoo noemde men deze voorstellingen oudtijds — doen herleven.

In Parijs hadden ze zelfs zeker succes.

Toch voelde zelfs Frausche tact, dat hier ontheiliging plaats greep, zoodra het om geld ging, en sja was de opmerking van een der Parijsche bladen, dat de heeren wel zouden doen, met elke voorstelling te besluiten met het taferel van het uildrijven van de kooplieden uit den tempel.

KUYPER.

Voor Kootwijk's Scholen.

Ingekomen bij Dr. H. W. van Loon sedert 5 Febr. 11, door b.b. diakenen te Amsterdam f. 4.50 br. J. v. O. van M. f. 2.50; br. F. R. van N. f. 1.50; br. G. f. 2.50; Meij. J. te Z. f. 1; Meij. B. f. 2.50; M. K. v. d. Geref. Dorkas f. 2.45; A. S. verzaameld bij eenige vrienden f. 3.25; Mr. H. f. 5; br. F. H. K. f. 5; br. H. van de familie v. S. f. 1.60; door heeren collectanten te Amsterdam f. 1.25; Mina S. f. 2.50; W. M. f. 1; uit de huisbus van de familie M. f. 6.93; gevonden in de collectie Geref. kerk Delft B. f. 1; busje Meij. Haslaar f. 3.45.

De school te Kootwijkbroek wordt zeer tegengewerkt door de Hervormden, die een openbare school verkiesen boven een Christelijke school. Onze beide scholen hebben behoefte aan voortdurenden en toenemenden steun.

Concept-Regeling

VOOR DE OPLEIDING VAN DIENAREN DES WOORDS

in de Gereformeerde Kerken.

De Gereformeerde kerken aanvaarden bij hare vereeniging op de Generale Synode te Amsterdam (altsoo binnen de perken harer bevoegdheid, en alzo zonder hiermee te bedoe- len, dat haar bepalingen boven Gods Woord of als gelijktijdende met de Belijdenis zouden gelden) het beginsel, dat de kerk groeppen is, een eigene inrichting tot opleiding harer leera- ren te hebben, tenminste wat de Godgeleerde vorming betreft. Zij spraken daarbij echter tevens uit, dat deze verklaring niet bedoelde: 1. om het aloude Gereformeerde beginsel van vrije studie te vernietigen; noch ook 2. om verandering te brengen in de Gereformeerde wijze van kerkelijke examinatie der aanstaande Dienaren des Woords; evenmin 3. om iets te laten vallen van den eisch van wetenschappelijke ontwikkeling, die steeds door de Gereformeerde kerken gesteld is, en ook 4. niet om tegen te spreken, dat de vereenigde kerken over de regeling dezer zaak, later, indien noodig, hebben te oordeelen.

Met het laatste, de nadere regeling dezer zaak, maakte de Generale Synode zelve reeds een aanvang. Ze was van oordeel, dat de geheel verschillende bepalingen en usantien, welke voor de opleiding van Dienaren des Woords tot dusver in de beide kerkengroepen hadden gegolden, op den duur niet konden blijven bestaan. Op sommige punten, vooral in het peremptoir examen, bracht zij reeds een voorloopig overeenstemming tot stand.

Maar eens meer afdoende regeling was te veelomvattende, om in deze eerste Generale Synode reeds ontworpen en behandeld te kunnen worden. Zij liet deze voor hare opvolgster over en gaf aan een vijftal Deputaten in last, om in zake de opleiding van Dienaren des Woords een regeling te ontwerpen en dit concept minstens drie maanden vóór de eerstvolgende Synode aan de Kerken mede te deelen.

Voldoende aan deze opdracht, hebben Deputaten hiervoor benoemd de hierbij gevoegde regeling ontworpen, die zij de eer hebben met hun voorafgaande overwegingen aan de kerken aan te bieden.

Bij de voorloopige regeling dezer gewichtige aangelegenheid achten Deputaten, dat er voorsomsgeene aansluiting bestaet, om het elfde punt uit het besluit der Leeuwarder Synode nader ter toezie te brengen en komen alzo voor een drietal vragen in aanmerking, maar die een duidelijk antwoord vereischen. De eerste vraag raakt den bestaande toestand: Is het wenschelijk, om de thans bestaande twee-urlei opleiding te bestendigen, of verdient eenheid van opleiding daarboven de voorkeur?

Indien het laatste, dan geldt de tweede vraag, het ideaal: Hoedanig behoort naar Gereformeerde beginselen die één opleiding te wezen? En wanneer ook deze vraag duidelijk en voldoende is beantwoord, betreft de derde vraag den weg waarlangs, en de wijze waarop deze gewenschte eenheid van opleiding het best kan worden verkregen.

I.

Is eenheid van opleiding gewenscht?

Op het terrein der vereenigde Gereformeerde kerken bestaat thans feitelijk een twee-urlei opleiding voor de Dienaren des Woords: bestaan een tweetal scholen; een dubbel stel van Hoogleraren; een onderscheidene voorbereidende en Godgeleerde studie; verschillende wetenschappelijke en kerkelijke examina. De aard en inrichting van beide scholen, die te Kampen en te Amsterdam, loopt, gelijk ieder weet, zeer verre uiteen.

Nu is er meermalen ten gunste van zulk een gedeelde opleiding zeer krachtig gepleit. En de gronden die men daarvoor heeft aangevoerd, zijn niet van gewicht ontbloot. Het feit is toch niet te loochenen, dat er ook onder de studeerenden groot verschil is in aanleg en gave, en bovendien in leeftijd en vermogen. De weg der gymnasiale en universitaire studie schijnt voor sommigen te lang en te kostbaar te zijn. De ondervinding leert ook, dat zij, die op gevorderden leeftijd tot bekeering komen en daarna tot de studie zich be- geven, niet zelden met rijken zegen in de gemeente des Heeren, soms boven anderen, hebben gearbeid. Indien er slechts één streng wetenschappelijke opleiding bestaat, wordt voor dezen (zoo beweert men) de weg tot het ambt volkomen afgesneden. En de kerk berooft zich- zelve moedwillig van de uitnemende gaven en krachten, welke de Heere in zulke mannen voor den dienst des Woords haar schenken wil.

Er ligt ongetwijfeld veel waar in deze aanbeveling van een twee-urlei opleiding. Maar naarmate het hier verdedigde stelsel helderder ingedacht wordt, springen ook de nadelen en schaduwsijden, die er aan verbonden zijn, te duidelijk in het oog.

Ten eerste toch laten de menschen in het algemeen, en zoo ook de studeerenden, zich niet op die wijze in twee klassen van rijken en armen indeelen. De middelmatigen vormen ook in aanleg en gaven de meerderheid. Iedere school moet met dit feit rekenen. Zij mag en kan hare eischen niet zoo hoog stellen, dat alleen de rijkbegaafden daaraan zouden kunnen voldoen. Zij zou dan zichzelven ontoegankelijk en onbruikbaar maken voor de minder be- deelden en arbeiden aan haar eigen ondergang. Zij moet in wetenschappelijke eischen, in jaren van studie, in bedrag der kosten zich schikken naar de werkelijkheid. En iedere inrichting van onderwijs levert daarom altijd ook zulke man- nen af, die zelfs het peil van het middelma- tige niet in ieder opzicht hebben bereikt.

Maar ten tweede is zulk een twee-urlei opleiding, waarvan de een te goedkoop, korter en gemakkelijker wege het ambt baant dan de andere, op Gereformeerd stand- punt ten eenenmale verwerpelijk. Voor Rome moge ze verkielisk wijzen, wijl dit verschil- lende ambten kent. Aan Luther moge zij een oogenblik wenschelijk zijn voorgekomen. Maar een Gereformeerde kerk kan ze niet goedkeuren, omdat ze diep doordrongen is van de eenheid en gelijkheid van de Dienaren des Woords, en daarop alzo zoo sterk mogelijk den nadruk legt. Eene twee-urlei opleiding heeft altijd tot gevolg, dat er ook onder de Diena- ren des Woords een twee-urlei klasse en stand onderscheiden wordt, van wetenschappelijk en van praktisch gevormde predikanten, mannen van hooger en lageren graad. De eenen laten zich voortaan op hun degelijker studie, op hun dieper kennis. En bij de anderen ontwik- kelt zich zeer licht die andere soort van geest- lijke zelfverheffing, welke juist uit reactie de studie veracht, op een onmiddellijke leiding des Geestes afgaat en, in stede van in bedie- ning des Woords, sterkte zoekt in gemoedelijke toespraak en mystieke dweperij.

Daarbij komt dan nog in de derde plaats, dat zulk een praktische opleiding niet geeft, wat men er mede bedoelt en er van verwacht. Men hoopt langs dezen weg predikanten te vormen, die voor den arbeid in de gemeente geschikt en nuttiger zijn, dan die men wetenschappelijk opleideid worden. Maar de ervaring leert, dat ook zij, die minder rijk met ga- ven zijn bedeeid, toch later in de gemeente bli- ken veel meer nut van een degelijke opleiding te hebben getrokken, dan aanvankelijk gedacht werd. En omgekeerd kweeken die soort theolo- gische scholen, waar praktische vorming hoofdzak is, wel Dienaren, die allerlei Chris- telijken arbeid ter hand nemen; maar zij be- zemen hun geen liefde in voor de theologie, en laten het zelfstandig denken onontwikkeld. Het voorbeeld van Engeland, Schotland, Ame- rika, waar de meeste predikanten in zulk een practischen geest worden opgeleid, leert, hoe de waarheid er slechts oppervlakkig ge- kend wordt en de dwaling er gemakkelijk in- gang vindt. De prediking verarmt er door, is volstrekt geen prediking van het Woord, maar een aangename en stichtelijke toespraak, en de gemeente wordt er niet door opgebouwd in de genade en kennis van haren Heere en Zaligmaker.

De Gereformeerde kerken hebben dit stelsel, hoewel het bekend was en bestond, dan ook te allen tijde met bewustheid en bestilheid bestreden. En zij hebben door hare wetenschap- pelijke inrichtingen, hetzij deze dan een meer seminaristisch of universitair karakter droegen, een stel predikanten gekweekt, die in den strijd tegen allerlei opkomende dwalingen en ket- terigen volkomen voor hun taak berekend bleken en de gemeente hebben opgebouwd en bevestigd in haar allerheiligst geloof. Op dit voet- spoor hebben dan ook onze Gereformeerde kerken ten vorige jare verklaard, dat het be- zitten van een eigene inrichting in niets tekort mocht doen aan den eisch van wetenschappelijke ontwikkeling.

Eindelijk sluit een wetenschappelijke oplei- ding voor de Dienaren des Woords niet uit, dat mannen, die op lateren leeftijd oprechten lust ontvingen om den Heere in Zijn Evangelie te dienen, op een andere wijze en langs een anderen weg tot het ambt komen. Wie dit ont- kent, miskent het beginsel van vrije studie, en vergeet bovendien, dat voor dezulken in de Gereformeerde kerken altijd de weg over art. 8 der D. K. O., en die van opleiding bij een predikant, openstond. Maar hun getal, dat niet hooger dan op een twee- of drietal per jaar te schatten is, blijft althans in den gewonen, normalen, toestand der kerken veel te klein, om daarvoor een afzonderlijke inrichting in stand te houden. Bovendien zou zulk een aparte opleidingschool het ernstig gevaar mee- brengen, dat zij juist door haar afzonderlijk bestaan tal van mannen opwekte, en lokte

naar het ambt gave ontvang. Maar niet te ontzenuwen van een twee-urlei kerk en de the- maar verschil- delijk in de k- predikanten v- In plaats van de uitbreidin- len, gaan ze onderling aar- ren, en verte- kruipt op die- Jezus' gemeen- de één schu- strengere rich- zooda de g- de dreeve uit- wel, kerkelijke land getoond dan altijd de- ken, die strak behoudende i- verwakking v- ook, indien i- mocht voord- beide scholen verderfelijke meerdere te c- cipelen te lok- van het gehalt wordt die van- derden in lee- terwijl de and- in haar hooge- heid. En ook- schil in de ge- verdede, stral-

Maar eene- vernippert al- lectueel als fit zijn de Geref- dat zij zich d- mogen en kur- eene school- ten, niet enkel- ze, gelijk het- zich sleept, zij- elke school n- gouds noodig- Gereformeerde- rijk zijn; bed- doen; en dat- allerlei aard- gen; zou het d- zijn, om gans- van een lievel- bele kosten te- gulden uit te- kon volstaan? Gereformeerde- ten. Ze hebben- di, om op th- hunne roeping- rijk genoeg, o- pelijk een twe- van hoogleera- dus hetzelfde v- des de kracht- voor andere, a- aangewend wo-

Alleen dan- een tweetal in- het getal stude- dert lijd. M- Thans tellen- dan 130 theolo- is niet alleen- der kerken ge- totaal is ook- elkander die v- dezelfde mate t- als het onderw- keer in de sch- aantal vinden- ving van gods- voor den omg- heid om zich i- wijl twee in- moeten, en aa- bliotheken) gel- inrichting van- stand worden- Eindelijk ge- eene twee-urlei- dat zij welbe- beginsel en he- de Gereformee- hebben. Begin- loofs en der b- wendige samen- lieke ineeneme- nu werkt dit d- zij bestendigt- lende hervorm- voortleven, en- samensmelting- Om alle dez- mogelijk, of ge- hoogste schade- Er rest slechts- leiding is in i- zakelijk.

Hoedanig t- Indien nu de- Woords in de- regel één en- komt in de twe- Welke en hoe- moeilijker en e- tweede vraag- selen saam, en- zelve te beant- Twee-urlei b- vraagstuk betri- de Wetenschap- behartiging va- juist en duidel- De belanger- gemoed in du- hangt de wels- lijkerwijze af v- en dus van d- De gemeente- mannen van r- kwaam om te- Dienaren is du- Haar eigen w- de zorg der- rijk en de eer- deze opleiding